

AB SÜRECİNDE, ÜLKEMİZDE ASANSÖRLERE İLİŞKİN MEVZUATTA YAŞANAN GELİŞMELER, SORUNLAR VE ÖNERİLER

M. Akif ŞENOL*, M. Cengiz TAPLAMACIOĞLU **

* Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı - Ankara,

**Gazi Üniversitesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü - Ankara

ÖZET:

Bu çalışmada, Ülkemizde 20 Aralık 1995 tarih ve 22499 sayılı Resmi Gazete’de (RG) yayımlanarak yürürlüğe giren “Asansör Yönetmeliği”nin, Avrupa Birliği (AB) giriş süreci dikkate alınarak, 15 Şubat 2003 tarih ve 25021 sayılı R.G.’de aynı adla yayımlanan 95/16/AT direktifi ile iptalini müteakip, 18 ay sonra 15 Ağustos 2004 tarihinde zorunlu olarak uygulanmaya başlanan yeni “Asansör Yönetmeliği”ne ilişkin kurallar irdelenmiş ve tespit edilen sorunlara ilişkin çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

GİRİŞ

Ülkemizde asansörlere ilişkin yasal mevzuat esas itibariyle Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (STB) tarafından hazırlanmakta ve yürütülmektedir. Bu kapsamda asansörlerin tasarım, yapım, montaj, işletme ve bakımlarına ilişkin kurallar yer almakta; ayrıca sektörde görev yapan şirketlerin, bina sorumlularının ve kullanıcıların uyması gereken kurallar da belirtilmektedir. Bunun yanı sıra, asansör işlerinde görev yapan makine ve elektrik mühendislerinin özelliklerine ilişkin düzenlemeler de Makine Mühendisleri Odası (MMO) ve Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) tarafından yapılmaktadır.

Türk Standardları Enstitüsü (TSE) tarafından yürürlüğe konulan Türk Standartlarında (TS) da asansörlerin bulunduğu mahaller, asansörlerin tiplerine göre teknik özellikleri yer almaktadır. Bu standartlar IEC, ISO ve CENELEC kuruluşları tarafından yürürlüğe konulan uluslar arası IEC, ISO, EN ve HD standartlarından birebir tercüme edilmektedir. Ayrıca TSE tarafından TS haline getirilmiş bazı standartların mecburi olarak uygulanması STB’na teklif edilmekte ve bu standartlar, Bakanlık tarafından uygun görülmesi durumunda bir tebliğ ile RG’de yayımlanarak mecburi olarak uygulanmaktadır. Bir standardın mecburi uygulamada olması halinde, o malın üretilmesinde söz konusu standartlara uyma mecburiyeti bulunmakta olup,, ayrıca ithal edilen mallarda da bu standarda uygunluk aranmaktadır.

Asansörlerle ilgili STB tarafından yürürlüğe konulan ve kaldırılan yönetmelik, tebliğ ve genelgelere ait kronolojik gelişmeler, RG’de yayımlanma tarihleri itibariyle Tablo-1, Tablo-2 ve Tablo-3’te; TSE tarafından yayımlanan TS’ler de Tablo-4’te verilmiştir.

Tablo-1 Asansörlere ilişkin daha önce yayımlanan, ancak iptal edilmiş mevzuatlar

Sıra	Konusu	R. G. Tarihi	R.G. Sayısı
1	Asansör Yönetmeliği	12.05.1989	20163
2	Asansör Yönetmeliği	20.12.1995	22499

Tablo-2 Asansörlere ilişkin yayımlanan ve yürürlükte olan mevzuat

Sıra	Konusu	R. G. Tarihi	R.G. Sayısı
1	Asansörler (Yük Taşımak İçin, Elektrikli) TS 1108 ile Asansörler (İnsan Taşımak için, Elektrikli) TS 863 Standardlarını Havi ve Projeleri 26 Nisan 1996 Tarihinden Önce Onaylanmış Binalarda İşletilen Asansörlerin İşletme Ruhsatı ile İlgili Tebliğ. (95/70-7, 95/71-72 ve 96/60-61 Sayılı Tebliğlerin Eki) No: 97/81-82	26.08.1997	23092
2	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Makina Mühendisleri Odası Asansör Mühendis Yetkilendirme Yönetmeliği	12.01.2002	24638
3	Asansör Yönetmeliği. 95/16/AT	15.02.2003	25021
4	Asansör Yönetmeliği Uygulamaları için Onaylanmış Kuruluş Görevlendirilmesinde Esas Alınan Temel Kriterlere Dair Tebliğ. No: SGM/2003-7	21.05.2003	25114
5	Asansör Teknik Komitesinin Oluşumu ve Görevlerine Dair Tebliğ. No: SGM/ 2004-6	13.07.2004	25521
6	Asansör Yönetmeliğinde (95/16/AT) Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	12.01.2005	25698

Tablo-3 Asansörlere ilişkin RG'de yayımlanan mecburi TS'ler

Sıra	Konusu	R. G. Tarihi	R.G. Sayısı
1	Asansörler (İnsan Taşımak İçin-Elektrikli) TS 863 Standardının Tadiline Dair Tebliğ (Mecburi Standard) No: 95/71-72	25.10.1995	22444
2	Asansörler (Yük Taşımak İçin-Elektrikli) TS 1108 Standardı Hakkında Tebliğ (Mecburi Standard) No: 95/70-71 Asansörler-Yük Taşımak İçin-Elektrikli TS 1108 Standardı Hakkında Tebliğ (No: 96/60-61)	25.10.1995 07.06.1996	22444 22659
3	Kablolar-Asansörler İçin Bükülgen Kablolar TS 9761 EN 50214 Standardının 6 Ay Sonra Uygulanmasına Dair Tebliğ. (Mecburi Standard) No: ÖSG-98/55-56	05.08.1998	23424
4	Kablolar -Normal Kullanımlar İçin Küçük Yalıtımlı Dairesel Asansör Kabloları TS 9766 HD 360 S2 Standardının 6 Ay Sonra Uygulanmasına Dair Tebliğ. (Mecburi Standard) No: ÖSG-98/57-58	05.08.1998	23424
5	İnsan ve Yük Asansörleri (Kılavuz Raylar, Asansör Kabinleri ve Karşı Ağırlıkları için T Tipi) TS 4789 ISO 7465 Standardının Uygulanmasına Dair Tebliğ. (Mecburi Standard) No: ÖSG-2003/38	02.05.2003	25096
6	Kablolar (Polivinli Klorür Yalıtımlı, Beyan Gerilimi En Çok 450/750 V Olan Bölüm 6: Asansör Kabloları ve Bükülgen Bağlantılar için Kablolar) TS IEC 60227-6 Standardının Uygulanmasına Dair Tebliğ. (Mecburi Standard) No: ÖSG-2003/64	14.07.2003	25168

Tablo-4 Asansörlere ilişkin yürürlükte bulunan TS'ler

Sıra	TS No ve Yürürlük Tarihi	Konusu
1	TS 1812 27.12.1988	Asansörlerin Hesap, Tasarım ve Yapım Kuralları (Elektrikle Çalışan İnsan ve Yük Asansörleri İçin)
2	TS 1108 12.4.1995	Asansörler Yük Taşımak İçin-Elektrikli
3	TS 4789 ISO 7465 18.12.2002	İnsan ve Yük Asansörleri-Kılavuz Raylar, Asansör Kabinleri ve Karşı ağırlıkları için-T Tipi
4	TS 8239 29.3.1990	Asansörler- Otomatik Kapılı- Yerleştirilmesi İle İlgili Boyutlar- Sınıf 5- Servis Asansörleri
5	TS 2168 30.4.1976	Asansörler-Bakım Kuralları (İnsan ve Yük Taşıma için Elektrikle Çalışan)
6	TS 863 12.4.1995	Asansörler-İnsan Taşımak İçin Elektrikli
7	TS EN 627 7.3.1997	Asansörlerin, Yürüyen Merdivenlerin ve Yürüyen Yolcu Bantlarının Verilerinin Kaydedilmesi ve İzlenmesi Kuralları
8	TS 9761 EN 50214 24.2.1998	Kablolar-Asansörler İçin Bükülgen Kablolar
9	TS EN 12015 26.3.2003	Elektromanyetik Uyumluluk (EMU)-Asansörler, Yürüyen Merdivenler ve Yolcu Taşıma Bantları İçin Ürün Aile Standardı-Emisyon
10	TS EN 12016 24.1.2002	Elektromanyetik Uyumluluk- Asansörler, Yürüyen Merdivenler ve Yürüyen Bantlar İçin Ürün Grubu Standardı-Bağışıklık
11	TS EN ISO 10535 16.4.1999	Sakatların taşınması için asansörler- özellikler ve deney metotları (İngilizce Metin)
12	TS ISO 8383 15.2.2000	Gemi Asansörleri- Özel Kurallar
13	TS 12255 19.4.2000	Yetkili Servisler - Asansörler, Yürüyen Merdivenler, Yürüyen Yolcu Bantları İçin - Kurallar
14	TS ISO 4190-5 22.2.2001	Asansörler ve Servis Asansörleri- Bölüm 5: Kumanda Tertibatları, Sinyalleri ve İlâve Bağlantılar
15	TS ISO 4190-6 22.2.2001	Asansörler ve Servis Asansörleri- Bölüm 6: Meskenlerde Kullanılan İnsan Asansörleri- Plânlama ve Seçim
16	TS 10922 EN 81-1 3.4.2001	Asansörler- Yapım ve Montaj İçin Güvenlik Kuralları- Bölüm 1: Elektrikli Asansörler
17	TS EN 81-2 7.3.2002	Asansörler- Yapım ve Montaj İçin Güvenlik Kuralları- Bölüm 2: Hidrolik Asansörler
18	TS EN 81-3 7.3.2002	Asansörler- Yapım ve Montaj İçin Güvenlik Kuralları- Bölüm 3: Elektrikli ve Hidrolik Servis Asansörleri
19	TS 8237 ISO 4190-1 22.4.2004	Asansörler - Yerleştirme ile ilgili boyutlar - Bölüm 1: Sınıf I, Sınıf II, Sınıf III ve Sınıf IV asansörler
20	TS 8238 ISO 4190-2 22.4.2004	Asansörler - Yerleştirme ile ilgili boyutlar Bölüm 2: Sınıf IV asansörler

Tablo-4 Asansörlere ilişkin TS'ler (Mecburi olmayan TS'ler) (Devamı)

Sıra	TS No ve Yürürlük Tarihi	Konusu
21	TS EN 12385-5 29.4.2005	Çelik tel halatlar – Güvenlik – Bölüm 5: Asansörler için halatlar
22	TS EN 81-28 28.1.2004	Asansörler- Yapım ve Montaj İçin Güvenlik Kuralları- İnsan ve Yük Taşımacılığı için Asansörler Bölüm 28 İnsan ve Yük Asansörlerinde Alarm (İngilizce Metin)
23	TS EN 81-70 28.1.2004	Asansörler- Yapım ve Montaj İçin Güvenlik Kuralları- Yolcu ve Yük Asansörleri için Özel Uygulamalar Bölüm 70 (İngilizce Metin)
24	TS EN 81-58 28.1.2004	Asansörler- Yapım ve Montaj İçin Güvenlik Kuralları - Muayene ve Deneyler Bölüm 58:Çıkış Kapılarında Yangın Dayanım Deneyleri (İngilizce Metin)
25	TS EN 81-72 28.1.2004	Asansörler- Yapım ve Montaj İçin Güvenlik Kuralları- Yolcu ve Yük Asansörleri İçin Özel Uygulamalar Bölüm 72:İtfaiyeci Asansörleri (İngilizce Metin)
26	TS 863/T1 15.10.1996	Asansörler-İnsan Taşımak İçin Elektrikli
27	TS EN 81-70/A1 27.9.2005	Asansörler- Yapım ve Montaj İçin Güvenlik Kuralları- Yolcu ve Yük Asansörleri için Özel Uygulamalar Bölüm 70: Engelliler Dâhil İnsanların Asansörlere Erişebilirliği (İngilizce Metin)

MEVZUATTA YAŞANAN GELİŞMELER

20 Aralık 1995 tarihinde STB tarafından yürürlüğe konulan Asansör Yönetmeliği ile asansörlerin projelendirilmesi, aksamın imali, asansör yerinin hazırlanması, montajı, kontrol ve deneylerinin yapılması, bakımı, işletilmesi ve yıllık kontrollerde uyulması gereken hususlar belirlenmiştir. [1].

Bu kapsamda özetle:

- a-) Asansör projelerinin ancak Elektrik-Elektronik Mühendisleri (EEM) ve Makine Mühendisleri (MM) tarafından müştereken ilgili TS'lerine uygun olarak hazırlanabileceği belirtilmekte,
- b-) Trafik hesabı için TS 1812'ye atıf yapılmakta,
- c-) Trafik hesabı verileri için mimar, hesaplamaların da EEM ve MM sorumluluğunda olduğu, asansörün projeye uygun yapılmasından asansör firmasının sorumlu olacağı belirtilmekte,
- d-) Asansör inşaat mahallerinin ilgili standartların öngördüğü boyutlarda olması, ayrıca kat kapıları önündeki sahanlığın boyutlarının varsa TS'ne uygun olacağı belirtilmekte,
- e-) Asansör aksamı imal eden firmaların EEM ve MM çalıştırma zorunluluğu, STB'den "İmalat ve Garanti Belgeleri" TSE'den "TSE veya TSEK Belgesi" alma, 10 yıl yedek parça ve aksam tamiri için servis bulundurma zorunluluğu yer almakta,
- f-) Asansör tesisini yapan firmaların EEM ve MM çalıştırma ve bunlar için SMM ve Büro Tescil Belgesi alma, ayrıca STB'den her tip için "İmalat ve Garanti Belgeleri" ile TSE'den "TSE veya TSEK Belgesi" alma, yaptığı her asansör için Belediyelerden veya

Belediye olmayan yerlerde Valiliklerden “İşletme Ruhsatı” alma zorunluluğu yer almakta,

g-) İşletme ruhsatları verilirken asansör firmasının taşınması gereken özelliklerin kontrolü, hesap ve projelerin asansöre uygunluğunun kontrolü, ilgili boyut, tolerans, muayene ve deneylerin ilgili standartlara uygunluğu yer almakta,

h-) Asansör bakımı yapan firmaların EEM ve MM çalıştırma ve bunlar için SMM ve Büro Tescil Belgesi alma, STB’den “Asansör Bakım Firması Belgesi” alma zorunluluğu yer almakta,

ı-) Bakım anlaşmalarında parça değişikliği gerektirmeyen tüm arızaların bakım firmasınınca ücretsiz giderileceği belirtilmekte,

i-) Asansörün yılda bir kez Belediye veya Belediye olmayan yerlerde Valilikler tarafından kontrol edilmesi, bundan da bina yöneticisi ve bakım firmasının müştereken sorumlu olacağı, belirtilmektedir.

15 Şubat 2003’de yayımlanan ve yürürlükte bulunan “Asansör Yönetmeliği” AB mevzuatı dikkate alınarak 95/16/AT Direktifi olarak yayımlanmış ve yayımlandığı tarihten 18 ay sonra 15 Ağustos 2004 tarihinden beri uygulanmakta olup, 20 Aralık 1995 tarihinde yürürlüğe konulan Asansör Yönetmeliğini de iptal etmiştir [2]. Bununla beraber, halen yürürlükte bulunan bu yönetmeliğin ilk 6 Bölümü söz konusu direktif ile ve 7. Bölümden sonra ise birkaç değişiklikle 20 Aralık 1995 tarihli eski yönetmeliğin birbirine eklenmesiyle oluştuğu anlaşılmaktadır. 20 Aralık 1995 tarihli eski yönetmeliğin yukarıda maddeler halinde özetlenen önemli hususlarında yapılan değişiklikler ise şunlardır:

a-) Değişikliğe uğramamıştır.

b-) Trafik hesabı için TS 1812 yerine ilgili TS’ye atıf yapılmıştır.

c-) Trafik hesabı verileri için mimar, hesaplamaların da EEM ve MM sorumluluğunda olduğu yer almış, ancak asansörün projeye uygun yapılmasından asansör firmasının sorumlu olacağı hükmü kaldırılmıştır.

d-) Değişikliğe uğramamıştır.

e-) Asansör aksamı imal eden firmaların EEM ve MM çalıştırma zorunluluğu, STB’den “İmalat ve Garanti Belgeleri” TSE’den “TSE veya TSEK Belgesi” alma, 10 yıl yedek parça ve aksam tamiri için servis bulundurma zorunluluğuna ilişkin tüm hükümler kaldırılmıştır.

f-) Asansör tesisini yapan firmaların EEM ve MM çalıştırma ve bunlar için SMM ve Büro Tescil Belgesi alma, ayrıca STB’den her tip için “İmalat ve Garanti Belgeleri” ile TSE’den “TSE veya TSEK Belgesi” alma, yaptığı her asansör için Belediyelerden veya Belediye olmayan yerlerde Valiliklerden “İşletme Ruhsatı” alma zorunluluğuna ilişkin tüm hükümler - SMM ve Büro Tescil Belgesi alma gibi odaların yükümlülüklerinde bulunan hükümler hariç - kaldırılmıştır.

g-) İşletme ruhsatları verilirken CE uygunluk işareti ile Onaylanmış Kuruluş’tan alınan AT tip inceleme belgesinin ve AT uygunluk beyanının varlığı aranmaya başlanmış olup; belgesi bulunan ve CE uygunluk işareti taşıyan asansörler için ilgili kurumlarca ruhsat aşamasında ayrıca test ve deney yapılmayacağı hükme bağlanmıştır.

h-) Asansör bakımı yapan firmaların EEM ve MM çalıştırma ve bunlar için SMM ve Büro Tescil Belgesi alma, STB’den “Asansör Bakım Firması Belgesi” alma zorunluluğuna ilişkin tüm hükümler kaldırılmıştır. Daha doğrusu Madde 23’ten anlaşılacağı üzere, bakım firması kavramı iptal edilmiştir. Bakım işlerinin, asansör

firmalarının yetkilendirdiği yetkili servis adı altında çalıştırdıkları özel ve tüzel kişilerce yapılması sağlanmıştır.

1-) Değişikliğe uğramamıştır.

i-) Asansörün yılda bir kez Belediye veya Belediye olmayan yerlerde Valilikler tarafından kontrol edilmesi işi için bina yöneticisi yerine bina sorumlusu ve bakım firmasının müştereken sorumlu olacağı yer almıştır.

Bu direktifle yeni getirilen hususlar ise şunlardır:

a-) Yönetmelikle Dış Ticaret Müsteşarlığına görev verilmiş, gerektiği hallerde Avrupa Birliği Komisyonuna bilgi verilmesi zorunluluğu getirilmiştir.

b-) Asansör Firmasına ve yönetmelikte adları verilen aksamı imal eden güvenlik aksamı imalatçılara ürünlerine CE işaretini iliştiiren ve AT uygunluk beyanını düzenleme şartı getirilmiştir.

c-) Asansör veya güvenlik aksamının bu Yönetmeliğe uygunluğunun denemesi ve muayene edilmesi ve/veya belgelendirilmesine ilişkin faaliyette bulunan özel veya kamu kuruluşu olabilen Uygunluk Değerlendirmesi Kuruluşu kavramı getirilmiştir.

d-) Uygunluk değerlendirme faaliyetinde bulunmak üzere test, muayene ve/veya belgelendirme kuruluşları arasından Bakanlık tarafından önerilerek ilgili AB Komisyonu tarafından yetkilendirilen özel veya kamu kuruluşu olabilen “Onaylanmış Kuruluş” kavramı getirilmiştir.

e-) Asansör firmalarına ve güvenlik aksamı imalatçılara, Onaylanmış Kuruluş tarafından düzenlenerek verilen ve asansör veya güvenlik aksamının bu Yönetmelik hükümlerine uygunluğunu gösteren AT Tip İnceleme Belgesi alma zorunluluğu (modül B için) getirilmiştir.

f-) CE uygunluk işaretini taşıyan ve beraberinde AT Uygunluk Beyanı bulunan asansörlerin ve güvenlik aksamlarının bu Yönetmeliğin hükümlerine uyduğu kabul edilmiştir.

SORUNLAR VE ÖNERİLER

1-) Asansör sektöründe yeni getirilen mevzuat hükümlerinin henüz tam manasıyla işlerlik kazanmadığı bilinmektedir. Bu durumun ortadan kaldırılması için gereken adımların öncelikle STB tarafından atılması ve STB'nin bu konuda hızla organize olması ve bu sorunu yalnızca kendi Bakanlıklarını ilgilendiren bir sorun olmaktan çıkarmaları ve sorunu paylaşmaları gerekir.

2-) Asansörler konusunda AB direktifi ile getirilen yeni teknik ve güvenlik kuralları can ve mal güvenliği için kaçınılmaz hususlardır. Ancak Ülkemizden henüz hiçbir kuruluşumuzun “Onaylanmış Kuruluş” olamaması, bu görevin Ağustos 2004 tarihinden beri Türkiye uzantılı uluslar arası kuruluşlarca yerine getirilmesi, bu konuda müracaatı bulunan TSE'ye ilişkin incelemelerin hala devam ettirilmesi, TSE'nin de bu konuda zamanında gereken adımları atamaması, maddi kayıplar bir yana, Ülkemiz açısından üzücü ve düşündürücüdür. Bu durumun acilen ortadan kaldırılması için başta STB ve

TSE olmak üzere öncelikle köklü Üniversitelerimiz ve Asansör Dernekleri üzerine düşeni işbirliği yaparak gerçekleştirmelidir. Çünkü Ülkemizde bu konuda yeterli bilgi ve teknoloji birikimi mevcuttur. Ayrıca onaylanmış kuruluş statüsünün Türkiye'ye kazandırılması durumunda, asansör konusunda dış satım (ihracat ve teknik destek) olanaklarımızın artırılmasında da rol oynayacaktır.

3-) Mevcut yönetmeliğin 14. ve 17. maddelerinde yer alan “elektrik-elektronik mühendisi” kelimesi “elektrik ve/veya elektronik mühendisi” olarak düzeltilmelidir. Çünkü Ülkemizde bazı üniversiteler “elektrik mühendisi” bazıları da “elektrik-elektronik mühendisi” diploması vermektedirler. Bu yönetmeliğe göre yalnızca “elektrik-elektronik mühendisi” olanlar asansör sektöründe görev yapabileceklerdir ki bu da tamamen yanlış bir yönlendirme olacaktır. Bu ilave düzeltme sonrasında, yüksek gerilim tesislerinde çalışmak üzere SMM alacak elektrik-elektronik mühendisleri için EMO tarafından belirtilen şartların benzerleri asansör konusunda da yeni tartışmaların doğmasına neden olabilir. Madde 24’te “elektrik ve/veya makine mühendisi” kelimeleri bulunmakta olup, burada doğru biçimde elektrik mühendisi deyimini kullanılmış, ancak burada da “ve/veya” kelimesi ile elektrik ve makina mühendislerinin birbirlerinin yerine ikamesine olanak sağlanmıştır ki bunun da “ve” olarak düzeltilmesi sağlanmalıdır. EMO tarafından bir iç yönetmelik olarak çıkarılan Asansörlere Ait Mühendislik Hizmetleri Uygulama Esasları Yönetmeliği’nde de “elektrik ve/veya elektronik mühendisi” olarak ifade edilmektedir [3].

4-) “Elektrik mühendisi” diploması veren Üniversitelerimizde asansörle ilgili olarak “Elektrikle Tahrik” dersi verilmektedir. Asansör konusunda alt yapı sağlayabilecek lisans seviyesinde başka dersler de açılmalı ve konuya gereken önem verilmelidir. Benzer durum Makine Mühendisliği eğitiminde de ilave dersler bulunması konuya olan birikimi arttıracaktır.

5-) Yönetmeliğin 14. Maddesinde “Projelerin hazırlanmasında Türk standartları esas alınacaktır, Türk standartları kapsamı dışındaki işler için menşei ülke standartları esas alınır.” denilmektedir. Halbuki bunun yerine “Projelerin hazırlanmasında Türk standartları esas alınacaktır, Türk standartları kapsamı dışındaki işler veya Türk standardı bulunmaması durumunda sırasıyla; EN, HD, ISO ve IEC standartları esas alınır” şeklinde düzenlenmelidir. “Çelişmeler durumunda öncelik sıralaması dikkate alınır” denilmelidir. Menşei (yapıldığı ülke) ülke standartları deyimini kabul edilemez. İlave bir durum Yönetmeliğin 15. maddesi için de geçerlidir. Burada “Trafik hesabı, standart kapsamındaki işler için ilgili standardına, standart kapsamı dışındaki işler ve komple ithal işler için ise; menşei ülkenin hesap usullerine göre asansör projelerini hazırlayan mühendis tarafından yapılır.” denilmektedir. Bu maddenin de “Trafik hesabı, ilgili Türk Standardına uygun olarak, Türk standardı yoksa sırasıyla EN, HD, ISO ve IEC standartları esas alınarak, asansör projelerini hazırlayan mühendis tarafından yapılır.” denilmelidir. Burada “komple ithal işler” kavramıyla getirilen ayrıcalık ve bu

tür işlerin menşei ülke usullerine göre hesaplama yapılması da uygun değildir. Yönetmelikten çıkarılmalıdır.

6-) EMO tarafından da, MMO tarafından gerçekleştirilene benzer, ancak güncellenmiş bir yönetmelikle asansör işlerinde çalışacak elektrik ve elektrik-elektronik mühendisleri ile ilgili usul ve esasların belirlenmesi gereklidir. Bu yönetmelikle ilgili tüm standartlar, direktif ve ekleri, CE işaretlemesi, AT Uygunluk Beyanı ile ilgili hususlar eğitim programı içerisinde mutlaka yer almalı, eğitimin süresi belirtilmelidir. MMO tarafından çıkarılan yönetmelik de benzer şekilde tadil edilmelidir [4].

7-) Belediye ve Valiliklerce yapılacak kontrollerin etkinliği sağlanmalıdır. Bu kontrollere bir gelir kaynağı gözüyle bakılmamalı, konunun bir kamu hizmeti olduğu, kamu sağlığı ve güvenliği olduğu unutulmamalıdır. Halen Ülkemizde bu kontroller için alınan meblağlar, uluslararası Standardlar bazında normal olduğu halde, Ülkemiz refah seviyesi dikkate alındığında yüksek olabilmektedir. Bu tarife belediyelere göre de değişebilmektedir. Örneğin 2005 yılı için İzmir ilinde 50 YTL olmasına karşın Çankaya Belediyesi sınırlarında Konut ve Resmi Dairelerden 140 YTL, işyerlerinden ise 215 YTL alındığı bilgisi edinilmiştir. Aslında alınan ücretlerin o binada yapılan işin türüne bağlı olarak değil asansör teknik özelliklerine ve sayısına bağlı olarak ilişkilendirilmesi daha doğru olacaktır. Kimi konuttan bozma çok küçük işyeri niteliğinde olan ve küçük tip basit asansörler işyerine dönüşmesi nedeniyle küçük esnaf için maddi bir külfete dönüşebilmekte ve bunun sonucunda denetimsiz kalma tehlikesi oluşabilmektedir. Buna karşın konut amaçlı yüksek ve modern binalarda taşıma kapasitesi ve özellikleri üstün olan asansörler de bulunduğu dikkate alındığında konut, işyeri, resmi daire ayrımının doğru olmadığı düşünülmektedir. Kaldı ki resmi dairelerin konutlarla bir tutulmasının da mantığı anlaşılmalıdır. Çünkü kamuda bulunana asansörler özellik ve taşıma trafiği yönünden konut asansörleri ile de aynı kategoride değildir. Bunun yanı sıra Belediyelerin bu hizmeti bir kamu hizmeti anlayışı içinde gerçekleştirmeleri, yapılan işin ciddiyetine uygun teknik yeterliliği olan bir hizmet anlayışına sahip olmaları gerekmektedir. Halen Belediyelerin yeni mevzuat hükümlerine ilişkin eksiklikleri olduğu bilinmektedir. Bu konuda Ülkemizde oluşturulan "Asansör Teknik Komitesi"nin organizasyonunda tüm belediye ve valiliklerde bu işleri yürütecek personelin hızla eğitilmesi sağlanmalıdır. Bunu sağlamak üzere STB tarafından 13 Temmuz 2004 tarih ve 25521 sayılı RG'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Asansör Teknik Komitesinin Oluşumu ve Görevlerine Dair Tebliğ'de gerekiyorsa değişiklik yapılarak bu komitenin görevleri arasına bu husus da dahil edilmelidir [5].

8-) Kamuyu ilgilendiren önemli diğer bir husus da asansörü bulunan bina yöneticilerinin yapacağı aylık bakım esasına dayalı, yıllık bakım anlaşmalarını yapacağı firmaları belirlerken, yeni mevzuat gereği asansör firmalarının ilgili teknik servisleri olup olmadıklarına bakmadan, şirketlerle bakım anlaşması yapmaları riskidir. Bu konuda Belediyeler tarafından gerekli bilgilendirme çalışması yapılmalı, STB'nin bu konuda şirketlere yönelik piyasa denetimi gerçekleştirilmelidir. Konunun insan hayatını

doğrudan ilgilendirmesi ve teknik olması nedeniyle, bakım şirketlerince her yıl çıkarılan parça değişim gideri altında talep edilen ücretler konusunda tüketicilerin yapabileceği bir şey malesef bulunmamaktadır. STB ve/veya Belediyelerce bu konunun üzerinde detaylı bir çalışma yapılması ve tüketici hak ve menfaatlerinin korunması sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- [1] Asansör Yönetmeliği, 20 Aralık 1995 tarih ve 22499 sayılı Resmî Gazete.
- [2] Asansör Yönetmeliği, 95/16/AT. 15 Şubat 2003 tarih ve 25021 sayılı Resmî Gazete.
- [3] Asansörlere Ait Mühendislik Hizmetleri Uygulama Esasları Yönetmeliği, EMO
- [4] Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Makina Mühendisleri Odası Asansör-Mühendis Yetkilendirme Yönetmeliği, 12 Ocak 2004 tarih ve 24638 sayılı Resmî Gazete.
- [5] Asansör Teknik Komitesinin Oluşumu ve Görevlerine Dair Tebliğ, 13 Temmuz 2004 tarih ve 25521 sayılı Resmî Gazete.